

ÖZET

Heinrich Schliemann'ın ölümünün üzerinden 100 yıldan fazla zaman geçmesine rağmen mirası hala tartışılmaktadır. »Homer« Truvası'nı açığa çıkartmak ve tarihi gerçeğini kanıtlamak olan hayatının son yıllarında oluşan rüyası, çok iyi planlanmış bir araştırma olmaktan çok uzaktı. Bununla birlikte, »kazma ve kürekle yaptığı arkeolojisi«, haklı ve haksız eleştirilere rağmen prehistorik arkeoloji için bir kaldırım taşıdır. 1871`deki ilk kampanyası bu çarkın ilk halkasıydı, dördüncüsü Tübingen Üniversitesi'nin profesörü Manfred Osman Korfmann'ın ani ve beklenmedik ölümüyle sarsılmıştır. Diğer Eski Dünya kazılarında farklı olarak Truva, yalnızca filoloji ve arkeoloji arasındaki problemleri ilişki için iyi bir örnek değil, ayrıca prehistorik araştırma metodlarının gelişiminin farklı safhaları ve çeşitli bilim dallarıyla işbirliklerinin uzun dönemli gelişimini sembolik olarak temsil etmekte de iyi bir örnektir.

Bu durumda yıllardır Truva'da yapılan hassas araştırmalara rağmen, 19. yüzyıldaki kampanyalarda ele geçen arkeolojik materyalin büyük bir kısmı hala yayınlanmamıştır. RGZM'de bulunan Schliemann koleksiyonundan Truva buluntularının yayını olan bu katalog, eski kampanyalarda ele geçen buluntular için ulaşılabilecek kaynak tabanını genişletmeyi ve son araştırma raporlarıyla birlikte, Heinrich Schliemann, Wilhelm Dörpfeld ve Carl W. Blegen ve diğerleri tarafından yazılan son yayınları tamamlamayı amaçlar. Objelerin kronolojik ve tipolojik boyutları böylece en yeni verilerle tartışılabilir.

Bu kitapta olmayan balmumu kopyalardan ayrı olarak, Berlin Müzesi'nde kayıtlı benzer ya da ikiz seramik buluntular anlamına gelen »doublettes« i kapsayan Truva buluntuları Mainz Müzesi'nde bulunmaktadır. 1895-1900'de yürütülen son envanterleme işlemlerinin bir sonucu olarak, böyle artefaktlar Berlin'deki Schliemann koleksiyonuna daha iyi bir değerlendirme ve gruplama yapmak için 35 Avrupa müzesi ve araştırma enstitüsüne verilmiştir. Bir miktar obje (**seramik katalog No. 71, 81, 88, 96 ve 97; küçük buluntu katalog No. K87 ve K188**), RGZM'in ilk direktörü Ludwig Lindenschmit'e Heinrich Schliemann tarafından kişisel hediyeler olarak verilmiştir. Koleksiyonun küçük bir kısmı Friedrich Behn tarafından 1913'de (Behn 1913) ve »Avrupa ve Yakın Doğu'da Metal Çağları« adlı serginin kataloğunda (Egg / Pare 1995) yayınlanmıştır.

Seramik koleksiyonu Truva seviye I-VIIb2'den (Anadolu terminolojisinde Erken Tunç Çağı'ndan Erken Demir Çağı'na kadar olan dönem) ele geçen kısmen restore edilmiş, kısmen parçalı vazolardan oluşur. Küçük buluntular taştan ve kilden yapılmış çeşitli objeleri içerir; metal ve organik objeler RGZM'deki malzemeler arasında bulunmamaktadır.

En erken tabakalardan (Truva Ia) ele geçen seramik elyapımı, kahverengimsiden simsiyah renge doğru düzgünce cilalıdır (**Kat. No. 1-57**). Kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve keskin profilli kaseler yaygındır.

Geç Erken Tunç Çağı'nın daha küçük kapları çoğunlukla çark yapımıdır. depata amphikypella (**Kat. No. 85 ve 97**) gibi iyi bilinen kırmızı boyalı örnekler, ayrıca çok fazla örneği olmayan ve son kampanyalardan hiç bilinmeyen seramik şekilleri de (üç ayaklı fincan ve bodur testi **Kat. No. 94, 96 ve 104**; ayrıca Easton 2002, Taf. 127, B 216) koleksiyonda bulunur.

Omega şekilli eklentileri olan büyük depo kapları (**Kat. No. 112**), antropomorfik vazo (**Kat. No. 99**) ya da aşağı doğru sarkık ağızlı amphoralar (**Kat. No. 116**) da seramik koleksiyonunun bir kısmını oluşturur. Bu objeler için stratigrafi ya da derinlik üzerine kesin belgeler olmamasına rağmen, kabaca »tabaka I (II)- V« ye tarihlenebilir. Örneğin tabaka II'de yavaş yavaş azalan, bununla birlikte geç Erken Tunç Çağı seviyelerinde tek örneklerinin bazen üretildiği erken koyu perdahlı elyapımı kaplar istisnadır. Tarihlenmesi daha kesin olan diğer bir şekil de 1930'lardaki Amerikan araştırmaları sırasında yalnızca birkaç parçayla kaydedilen, özellikle Truva tabaka II'de görülen bir Suriye şişesinin yerel bir kopyasıdır (Zimmermann 2002). Heinrich Schliemann ve Hartmut Kühne'nin yaptığı gibi daha erken ve daha geç seviyelere verilen tarihlenmeler

güvenilir bir şekilde doğrulanamaz. Koleksiyondaki en yeni seramik parçası Erken Demir Çağı'na (Truva VIIb2) (Kat. No. 126) tarihlenen yivli bezemeli bir fincandır.

Schliemann koleksiyonundaki küçük buluntular sıradan aletler ve kült objelerden oluşur; bu objeler arasında ağırşaklar ve taş aletler en büyük grubu oluştururlar (küçük buluntu katalog No. K9-75; K92-170). Ayrıca soyut idoller (Zimmermann 2004), işlenmemiş deniz kabukları ve keskiler, yassı baltalar, öğütücüler ve el değirmenleri gibi yontma ve ezgi taşı aletler de vardır. Dr. Susanne Greiff tarafından tahrip edilmeden yapılan minerolojik analizlerle bunların hammaddesi çoğunlukla belirlenebilmiştir.

Böyle basit günlük yaşamda kullanılan taş aletler yüzyıllarca hatta binyıllarca morfolojik değişikliklere uğramadığından, herhangi bir kronolojik tartışmaya dahil edilemezler. Bununla birlikte, analiz sonuçları Truva'da alet imalatında kullanılan değişik minerallerin iyi bir değerlendirmesini verir. Maden cevherini parçalamakta kullanılan çekiç gibi özel aletler (Kat. No. K138) de yerleşmenin çevresindeki metalurjik aktiviteleri kanıtlar.

Kesinlikle Truva'da 19. yüzyılda ele geçen buluntuları tartışan bir kitap, Truva ya da Kuzeybatı Anadolu'daki tek artifakt tiplerinin kronolojik ve tipolojik gelişimine katkıda bulunmak için uygun değildir. Fakat Truva ve komşu Tunç Çağı kültürleriyle ilgili son yayınlar sayesinde tüm Anadolu kültürel konteksti zemininde malzememizi yerleştirme ve tartışma imkanı bulabiliriz.

»RGZM Mainz'daki Heinrich Schliemann Koleksiyonu'ndan Tunç ve Erken Demir Çağı Buluntuları« kitabı, şimdiye kadar seyrek olarak yapılmış, Heinrich Schliemann'ın bize bıraktığı büyük arkeoloji mirasını iletmek için yapılan çağdaş bir katkı olarak kabul edilmelidir.

çeviren: Gürsu Zimmermann